

Apostolul Eminescu, fratele din închisoarea comunistă – Răspuns adresat detractorilor de “dreapta” ai lui Eminescu de Doamna Aspazia Oțel Petrescu

RUGĂCIUNE

Craiasă alegându-te
Îngenunchem rugându-te,
Înalța-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată

Asupra-ne coboară,
O, maică prea curată
Și pururea fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila sfântului
Umbră facem pamântului,
Rugămu-ne-ndurărilor
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, maică prea curată
Și pururea fecioară,
Marie!

Mihai Eminescu

Fosta detinuta politic Aspazia Otel Petrescu, arestata pentru convingerile sale anticomuniste in iulie 1948, torturata, condamната la munca silnica, cu detentie grea in penitenciarele Jilava, Mislea, Miercurea Ciuc, Dumbraveni, Botosani, Jilava si Arad, eliberata dupa 14 ani, in iulie 1962, ne face o marturisire impresionanta despre rolul lui Eminescu in inchisorile comuniste si dupa eliberare, in Romania de ieri si azi.

Din valul ce ne bantuieste

De lunga vreme imi tot cad sub ochi tot felul de studii care de care mai pertinente, care imi ridica intrebari tulburatoare si pline de amaraciune. Nu pot sa nu ma jelesc cand observ cum se demoleaza valorile ce le consider imuabile si cat de concentrat se incearca restructurarea persoanei pe noi criterii, folosindu-se cu abilitate vechi concepte pentru noi reciclari. Oare cat de crestin si cat de ortodox este faptul ca se scotoceste cu impietate in personalitatea eminesciana

pentru a scoate la iveala lipsuri pe diferite teme? Din ceata de tot felul de detractori ai sai mai lipseau si "sfintii", frustrati ca nu au aflat in viata si in opera eminesciana un Eminescu teolog ortodox, pacat ce evident il scoate din pozitia de crestin roman, pozitie pe care in mod cert Eminescu o are in multe suflete de romani adevarati. Nu ma pot opri sa nu ma intreb: cui foloseste? Un posibil raspuns ce mi l-am dat ma infioara. Departe de mine intentia sa-mi permit o aparare a poetului sub orice aspect. Nici nu sunt competenta, nici nu am vreun fel de vrednicie si nici nu cred ca as misca cat de cat lucrurile pe o linie de bun simt. Dar am avut sansa sa ascult pe parcursul a trei ani cursurile eminesciene sustinute de meritul profesor clujean Dimitrie Popovici. imi amintesc cu emotie concluzia esentiala la aceste cursuri, profesorul fiind un reputat comparatist. Dupa ce a identificat multitudinea de influente ce se resimt in opera eminesciana, a precizat, bineinteles cu argumente, ca ne gasim in prezenta unor influente care nu se pot urmari in detalii paralele. Este vorba de influente pe teme generale care se identifica cu usurinta, numai ca peste toate acestea se afla personalitatea poetului, care l-a ajutat sa se gaseasca mai curand pe deasupra lor cu puternice trasaturi proprii. Astfel Eminescu isi da seama de scepticismul funciar al epocii sale. Isi da seama ca el insusi este atins de boala secolului si intelege sa ia atitudine ferma impotriva lor. insetat de absolut si de desavarsire, Eminescu visa la revenirea la o arta influentata de o credinta adanca (a se vedea "Epigonii"). Cu toate ca nu practica aceasta arta in mod explicit in opera sa, ma intreb: cine indrazneste sa afirme cu certitudine ca in intimitatea sa nu a pastrat credinta insuflata de mama sa, profund credincioasa, si de influenta creatiei populare din care si-a tras puternic seva?

Salvata prin Rugaciunea lui Eminescu

Dupa cum am mai afirmat, intentia mea nu este sa reafirm si sa sustin adevaruri spuse si demonstrate de personalitati

competente. Intentia mea este sa rectific, printr-o marturisire simpla si adevarata, nerecunostinta mea fata de Mihai Eminescu, care atat pentru mine cat si pentru foarte multi detinuti politic a fost apostol si profet si in ultima instanta fratele Mihai, cel ce cu "Rugaciunea" sa ne-a intarit si ne-a adus langa Maica Domnului, grabnica ajutatoare. Vreau sa imi cer iertare ca nu am marturisit la timpul respectiv cum m-a ajutat fratele Mihai sa ma salvez din mlastina deznadejdii in care ma aruncasera samaritenii comunisti, dusmani de moarte ai Eminescului, altul decat creatorul lui "imparat si proletar". Zaceam intr-o disperare neagra, izolata in inchisoarea de la Mislea, blagoslovita cu patru ani de detentie peste cei zece executati deja. Singura, intr-un pustiu absolut, in total regim de exterminare. De nicaieri niciun ajutor, nicio lumina, nicio speranta. in negura totala brusc mi s-a iscat in minte "Rugaciunea" eminesciana. Mi-au tot revenit cu obstinatie versurile "inalta-ne, ne mantuie / Din valul ce ne bantuie". A fost inceput recuperarii mele. Am realizat cu luciditate ca eram in valtoarea unui val ce ma bantuia si din care nu eram capabila sa ma ridic. Am realizat apoi ca doar Sfanta Fecioara Maria ma putea inalta pe aripa rugaciunii si m-am rugat Ei. Am scris despre acest moment apocaliptic din viata mea de intemnitata, dar nevrednica de mine am omis sa detaliez acest moment pe care azi il numesc "clipa mea Mihai Eminescu". Prin versurile sale, el ma luase in experienta sa de credincios, m-a ajutat sa-mi aflu diagnosticul si mi-a indreptat speranta catre Craiasa ingerilor pe aripa rugaciunii sale. Cu regrete tarzii vin sa-i multumesc acum in numele meu si in numele tuturor suratelor mele cu care impreuna am tot murmurat superba sa "Rugaciune" si ne-am incalzit duhovniceste la sfintenia ei. Cu smerenie rostesc "de profundis" cuvantul "iarta-ma!".

Biserica Ortodoxa, Maica spirituala a neamului romanesc

Cu riscul de a primi inca o anatema peste capul meu, voi incheia marturisirea mea cu afirmatia ca Mihai Eminescu a fost

un puternic punct de sprijin in tragica noastra rezistenta la imbecilizarea comunista. Desfid pe tot cel ce habar nu are ce cutremurator adevar poate rosti suferinta. Acest adevar i-a dat Parintelui Constantin Voicescu premonitia ca este nevoie sa fie reafirmata legatura sufleteasca a lui Eminescu cu Hristos si cu Maica Sa, in pofida tuturor celor necredincioase din opera sa. Altfel, de ce ar fi construit parintele ultima sa predica rostita in ziua de 8 septembrie 1997 la Sfanta Liturghie oficiata la Mislea pe textul cunoscutei poezii eminesciene inchinata Maicii Domnului? Iata ce ne spunea Parintele Constantin Voicescu, el insusi fost detinut politic, deci stia ce a insemnat "Rugaciunea" Eminului pentru cei inchisi: "ne amintim de versurile inchinate Maicii Domnului de poetul nostru cel de toate zilele, Mihai Eminescu, care precum stiti considera Biserica Ortodoxa drept Maica spirituala a neamului romanesc". Versurile evocate au fost considerate de Parintele Voicescu "adevarate file de acatist". Si cum nimic nu este intamplator, ne-a mai spus atunci Parintele ca singurul cuvint de indrumare iesit din gura Maicii Domnului a fost: "sa faceti tot ce va spune El", cuvint rostit la nunta din Cana Galileii. Si sublinia Parintele ca "in aceasta se cuprinde toata Evanghelia, alta cale de mantuire, alta cale de indumnezeire nu exista". Si daca asa este, sa ne amintim ce ne spune El, blandul Iisus: "Cine este curat sa ridice piatra". Si atunci ma intreb si eu nepriceputa, ce fel de mana are acel ce cuteaza sa ridice piatra ca sa loveasca in sufletul lui Mihai Eminescu, mai bine zis in calitatea lui de martir si de roman crestian? Caci nu pentru calitatea sa de ateu communist i-au fost scurtate zilele. Cine are urechi de auzit, sa auda!

Aspazia Oțel Petrescu

Mihai-Eminescu.Ro

Adenda

Scrisoare deschisă a doamnei Aspazia Oțel Petrescu. Răspuns unui frate mai tânăr, contrariat că îl consider pe Mihai Eminescu creștin

Mă interoghezi cu un ton cam inchizitorial de ce consider că Mihai Eminescu e un autentic creștin. Îmi pare rău că articolul meu afirmativ în acest sens te-a contrariat și îmi pare și mai rău că argumentul meu nu te-a convins.

Au nu s-au spus că cel care va aduce pe calea adevărului creștin un suflet rătăcit apostol se va numi? Ori eu tocmai despre așa ceva am adus mărturie: fratele nostru Mihai nu numai că a readus pe calea Domnului suflete nefericite din temnițele roșii, ci a și salvat suflete căzute în cea mai neagră deznădejde, datorită tocmai spiritului său profund creștin, al unora dintre poeziilor sale.

Întrebarea dumitale mă face să afirm mai apăsat că, pentru a înțelege de ce Mihai Eminescu este creștin, trebuie să fii tu în primul rând un bun creștin și un bun român. Am recurs la

menționarea separată a acestor două caracteristici pentru a le sublinia, pentru că, de fapt, un bun român este în același timp și un bun creștin ortodox, una fără alta nu se poate.

Opera eminesciană deschide dimensiuni spirituale infinite pe ambele coordonate. Universul său este spațiu infinit și timp infinit, dezmarginite dintr-o realitate autentic românească și autentic creștină. Acest univers nu-l poți înțelege dacă nu-l trăiești în toată profunzimea lui și dacă nu vibrezi la unison cu autorul lor la valorile spirituale la care te înalță.

Cutez să afirm că multe poezii ce par profane sunt tot atât de autentic creștine ca și cele cu conținut religios. Te avertizez, însă, că, dacă nu te simți a fi un autentic român, mai bine să nu citești rândurile ce urmează, pentru că nu vei înțelege mare lucru din ele și, ca orice străin de spiritul eminescian, vei fi dezamăgit. În cel mai bun caz vei ridica nedumerit din umeri, iar în cel mai rău caz mă vei considera incultă, analfabetă, limitată, fundamentalistă, isterizată de Eminescu etc. Te asigur, însă, că, dacă o vei face, și dumneata vei comite un păcat. Spun asta referindu-mă la haina pe care o porți.

Nu intenționez să-ți dau răspuns savant, să te amețesc cu analize super-

intelectualizate, să te copleșesc cu încadrări sofisticate în curente, stiluri, filozofii, teologie etc. Vreau să te invit pur și simplu să intrăm în spațiul eminescian, ca să ne dăm seama cât este sau dacă este creștin. Te iau de mână și intrăm în universul deschis de o poezie profană luată aleatoriu, un pastel ce formează cadrul unui sentiment de iubire. Parcurgând împreună cadrele deschise de "Sara pe deal", sper că vei trăi sentimentul creștin eminescian direct, organic, emoțional, fără eseuri sofisticate sau exegeze teologice înțesate de dogme indelibile. Vom retrăi un moment de har simplu dar vibrant, pentru că inima va fi străpunsă de scânteia divină datorită căreia poetul nepereche reușește să deschidă spații infinite și eterne, în același timp să înveșnicească clipa fugară smulsă trecerii inexorabile a timpului. Coardele

sufletului tău vor vibra la unison cu ale Eminului și te vei simți acasă aici, ca de altfel oriunde și oricând în vasta sa operă. Așează-te, deci, confortabil în fotoliul tău, închide ochii și uită absolut tot ce știai despre "Sara pe deal". Și, eliberat de orice preconcepții, intră ca Marele Orb în cadrele ce ți le prezint.

Cadrul I:

"Sara pe deal, buciumul sună cu jale,/ Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,/ Apele plâng, clar izvorând în fântâne".

Cadrul II:

"Luna pe cer trece-așa sfântă și clară/ (...) Stelele nasc umezi pe bolta senină".

Cadrul III:

"Nourii
curg, raze-a lor șiruri despică,/ Streșine vechi casele-n lună
ridică,/ Scârțâie-n vânt cumpăna de la fântână,/ Valea-i în fum,
fluier
murmură-n stână./ Și osteniți oameni cu coasa-n spinare/ Vin
de la câmp;
toaca răsună mai tare./ Clopotul vechi împle cu glasul lui
sara (...)".

Să

analizăm acum puțin aceste cadre. Seara se lasă pe deal, pe care urcă turmele sub scăpărătoarea lumină a stelelor. Din acest punct valea doar se ghicește, înecată în fum. Cadrul acesta sugerează spațiul mioritic.

"Plaiului, vârf de deal, îi urmează o vale, apoi alt deal ce se deschide ciobanului cu turmele lui, dincolo de care se ghicește altă vale,

continuând așa în depărtările nesfârșitului” (Ovidiu Drimba). Nu-ți este familiar acest spațiu și nu-ți sugerează o altă alternanță spirituală, care își are, așa cum ne spune același Ovidiu Drimba, “suișul și coborâșul, înălțările și cufundările de nivel în ritm repetat, monoton, fără sfârșit”? Nu este aceasta undularea destinului pe căile Domnului, ale neamului nostru românesc? În acest spațiu “buciumul sună cu jale”, “sunetul creează aici o atmosferă de nostalgie după o fericire apusă” (Dimitrie Popovici). Nu-ți sună cunoscut? “Plâns după raiuri pierdute cândva” (Radu Gyr). În jalea sunetului de bucium tremură lacrimile omului jinduind după lumini pierute. Iar apele curgând, izvorând din adâncuri sunt lacrimile clare ale naturii, atât de binefăcătoare omului. În cadrul următor dimensiunea spațiului mioritic se amplifică. Peste el se arcuiește bolta senină, infinită, pe care

Se nasc umezi (cuvânt ce sugerează nașterea imediată) stelele, printre care trece luna, așa “sfântă și clară”. Luna nu este static sfântă, ea trece sfântă și clară, în rotirea continuă a unui univers etern, sacru, infinit. Parcă am auzi din imensele spații siderale revărsarea imnului de slavă: “...căci El în dreapta stelelor cale/ și El îndreaptă al lumii mers/ de sfinte cuvintele Sale/ ascultă întregul univers”.

În cadrul următor dimensiunea infinită a spațiului se restrânge într-o dimensiune pământească în care apare satul. Suntem în sara pământească, dar înveșnicită. “Veșnicia s-a născut la sat” (Lucian Blaga), nu-i așa? Vom simți acest

adevăr în toată intensitatea lui, în felul în care ni se prezintă. Peste sat lunecă norii, despicați de razele lunii. Se deslușesc casele vechi (aici adjectivul atestă ancestralul), ce-și înalță streșinile în lumina lunii. O cumpănă își înalță brațul spre cer, ca o rugăciune încremenită. Vântul o face să scârțâie cu un suspin al naturii îngânat de fluierile din stână. Cosașii, purtând în spinări unealta muncii lor, se retrag de la câmp, pășind prin vremi ca de la începutul lumii. Deși totul este aici și acum, parcă ar veni totuși de foarte departe, din nedeslușit, din veșnicie. Ce anume dă aură de veșnicie satului cuprins de înserare? Brâul mărunț al sunetelor de toacă – “pulsul rar de clipe” (Lucian Blaga) – ce răsună mai tare în eterna curgere-a vremii, și clopotul vechi (străbun) ca vremea, care umple cu glasul lui valea, această Vale a Plângerii înfiorată de suflul veșniciei. Simți că te afli în satul bunicilor tăi, în satul strămoșilor noștri, în satul în care mărginirea se dezmărginește, satul în care natura își proslăvește Creatorul.

Poți să deschizi ochii acum, stimate frate. Ești acasă, această acasă creștină și română, de oricând și de oriunde, în care poetul nepereche ți-a transmis fiorul sacralui firesc, liniștit, fără nicio crispă. Ai putea să mă acuzi de un subiectivism flagrant sau că fantezia mea a luat-o razna. Dar nu vei nega că ai trăit în duh eminescian o seară sfântă, o sară atât de firesc creștină, o sară ca atâtea seri trăite de tine, de mine, sub oblăduirea unui cer infinit, în satul meu, în satul tău, atât de organic creștin.

Deci, dacă nu ai simțit cât de sfântă și cât de română este “Sara” lui Eminescu, înseamnă că nu ești de-al lui, că ești un străin. Ca străin, poți să născocesci câte eseuri vrei, docte, pline de fanfaronadă. Nimic, însă, nu va fi autentic, pentru că nu va rezona cu duhul eminescian autentic român, și mai ales prin aceasta autentic creștin. Ceea ce am încercat să te fac să înțelegi nu se poate polemiza. Sau le pricepi ca atare, și atunci vibrezi la unison cu fratele Emin, sau nu le

pricepi, și atunci poți să pui acestei "Seri" toate etichetele câte le poate cuprinde înțelepciunea lumii. Nu vei afla, însă, niciodată câtă eternitate creștină emană opera lui Eminescu, inclusiv în această simplă "Sara pe deal". Ea nu poate fi deslușită decât cu suflet românesc, așezat în palma deschisă spre infinitul credinței.

Aspazia OȚEL PETRESCU

Articol preluat din revista **Veghea**, nr. 1, 2010 – Ortodoxia lui Eminescu